

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-uteza 977.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
---	--	---

Tartalom. Az Irás meg nem hamisíthatik. Dr. Erdős József. — Tárcza. Két imádság és egy ének az ószövetségi apokryphus könyvekből. Solyom Lajos. — Közügyeink. A gyulavárii templomszentelés. Békésmegyei. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Az Irás meg nem hamisíthatik.

Ján. 10, 35.*

A mélyen tisztelt Hallgatók bizonyára örömet meg fogják engedni nekem, ha figyelmöket immár a középkori farizeusokról, sadducäusokról és hiu írástudókról azokra a nemes alakokra irányítom, a kik, mint egykor a pogányok közt lakó és küzdő Izráel népét a próféták, úgy oktatták, vigasztalták és lelkesítették a középkori lelki fogságból szabadulni vágyó lelkeket az evangéliom ígéivel és hatalmával. Ez apostoli lelkű férfiak közül kiválóan kimagaslik a 14. század végén Wycliffe és Husz. Amaz mint határozott jellemű, éles gondolkozású és tudós theologiai professor, elkeseredve látta hazájának és a Krisztus országának elnyomatását, s a korszellem és a köztudat tolmácsaként nyíltan sikra száll a pápai zsarolás, a türhetetlen hűbér-adó és a kolduló barátok visszaélései ellen, s míg egyfelől a szentírás feltétlen tekintélyét s a hit által való megigazulás fundamentalis tanát épen olyan meggyőző erővel, mint a minő áldásos sikerrel hirdeti, másfelől messze tekintő bölcseséggel a reformáció gyakorlati megvalósításának útait is kijelöli. Rámutat nevezetesen arra a tapasztalat által is igazolt tényre, hogy minden bajnak forrása a papok kapzsiságában, hatalomvágyában és erkölcsstelenségében van, miért is a világi hatóságnak gondoskodni kell arról, hogy a pazarlásra, fényűzésre és buja vágyakra vezető papi duskálásnak vége szakadjon. „El kell törölni a búcsújáró helyeket, a képek tiszteletét, a

bünbocsátó levelekkel való szemérmetlen üzérkedést, a zárdákat és kolostorokat, meg a papnőtleniséget“ stb. Ez elveknek hangoztatásával rendkívüli eredményeket ért el, a melyeket megkoronázott azzal a gyakorlati tekintetben kiszámíthatatlan fontosságú tényével, hogy a bibliát szeretett angol nemzetének nyelvére lefordította s az egyházra és theológiára vonatkozó elveit végrendelet gyanánt, halála (1384) előtt megírta a maga nevezetes Trialogus című munkájában. Élete, alapelve és működése híven emlékeztet bennünket a nagy genfi reformátorra, Kálvinra, kinek méltán előképe gyanánt tekinthetjük az úttörő angol reformátort, Wycliffe-t.

A másik vezéralak Husz János prágai theologiai professor, a ki Wycliffe tanainak olvasására felbuzdulván, eltökélte magában, hogy az evangéliomi tudomány és a tiszta erkölcs diadaláért küzdeni fog mind a végleheletig. És úgy is cselekedett. Szószéken és azon kívül, tollal és elragadó ékesen szólásával, mindenütt és pihenés nélkül hirdette az Irást, mely meg nem hamisíthatik. Az evangéliom üdítő fuvalma az óceánon túlról egész az Alpeselek tövéig jótékonyan vonult végig, erőt, reménységet és életet terjesztve szerteszét. Mivel Husz theologiai tekintetben az augustinismus, filozófiailag pedig a realismus híve volt, felzúdultak ellene a prágai egyetem nominalista tanárai, kik egyúttal Wycliffenek és az evangéliomnak is ellenségei voltak. De bár íratait a pápa megégette és őt magát a konstanczi zsinat, a középkor örök szégyenére, máglyán hamvasztatta el (1415. jul. 6.): de az igazság, melyért lelke — a martyrhalál rettegéseiben is — oly szent hévvel lángolva égett, ez az igazság túlélte a sötétség századait s győzedelme biztos örökre!

E két útegyengető Jánosnak kiáltó szavára felébredt a kóros álomba merült középkori keresztyénség, és felébredvén, munkára készült. Népek, nemzetek, parlamentek, királyok és egyetemek mintegy varázsütésre egyértelmű-

* Részlet a debreczeni főiskola dísztermében 1892. október 31-én a reformációi emlékünnepeken tartott alkalmi beszédből.

leg ezt kérdezték egymástól: „Mit cselekedjünk atyámfiai, férfiak? Ekkor Petrus de Alliaco cambrayi püspök és Gerson János párisi egyetemi kormányzó a sürgető közvélemény élére állva, kieszközölték a pisai egyetemes zsinat összehívását. Ámde mert ők a reformációt magától a hierarchiától várták és remélték: természetesen nagyon is csalódtak. Másfelől elégtelen maradt a közvélemény is, mely noha a legmérsékeltbb igényekkel lépett fel a hierarchia reformálásának kérdésében, mindamellett a legégetőbb sebeket sem látta eloszlatva az egyetemes zsinatok által. És ez nagyon is természetes. Az az elv, melyből ez az egész reformmozgalom kiindult, nem a pápai önkényuralom eltörlését, hanem pusztán viszonylagos reformációt, azaz a pápai hatalomnak a történelmi fejlődés alapján indokolható korlátozását célozta. Már pedig a pápai intézménynek elvi elismerése és épségben hagyása mellett gyökeres reformálásra gondolni sem lehet. Innen van az, hogy sem a tehetetlen pisai (1409 márcz. 25.—aug. 7.), sem a Husz megégetésével magát örökre megbélyegzett konstanzi (1414 nov. 5.—1418 ápr. 22.), sem a zsinati szent atyák kéjelgéséről híres és 12 évig elhúzódtott bázeli (1431—1443) zsinat nem volt képes csak némi részben sem orvosolni az egyház bajait. Ismételten bebizonyult itt is a római egyházban mind e mai napig tapasztalható az az élehetetlenség, hogy noha az egyetemes zsinatokat elvileg a pápák felett álló fórumoknak tartják, mindamellett a pápa nélkül vagy annak akarata ellenére még csak meg sem mer mocczani az egyház. Ezek a reformáló zsinatok sem tudtak meglenni pápa nélkül és épen ezen az ellentétben hajótörést kellett szenvednie a legszen-
tebb reformjavaslatnak is. A mi pedig az egyházi közalapokat és az erkölcsiséget illeti, mindez a nevezett zsinatok széteszlása után még sokkal szánandóbb és visszataszítóbb képet mutatott, mint az előtt bármikor. Volt-e Rómának fufangosabb észjárású, hatalomra vágyóbb pápája, mint a curialismus vakmerő apologetája, II. Pius (Aeneas Sylvius 1458—1464)? És ült-e valaha fajtalanabb s hitszegőbb despota a vatikáni trónon, mint VI. Sándor (1492—1503), a kinek semmi gyaláztól nem irtózó familiájában a római kuria gonoszúsága le sem írható mérveket öltött?! Ily példák láttára aztán a neki szilajodott szerzetesek és apácák is daczoltak minden reformtörekvéssel, s a klérikusok az egyház szent elveivel és fegyelmi eszközeivel eddig folytatott szemérmetlen üzérkedésüket ezentúl is háborítatlanul gyakorolták. Viszont a pápai hatalom visszaállította az inquisitio borzalmait, s a herostratusi dicsőségre jutott spanyol Torquemada (1483—1498) egymaga 8800 embert égettetett meg elevenen Róma dicsőségére. E vérlázító kegyetlenségekkel be nem érve, a „pater patriae“ gúnynévre kiválóan érdemes VIII. Ince pápa (1484—1492) hadjáratot intézett a boszorkányok

ellen, s az e czélból rendszeresített és évszázadokon keresztül gyakorolt ítélkezés a középkori polgári törvénykezésnek soha le nem mosható szégyenfoltja marad.

Ily nyomasztó körülmények között, német, olasz és francia földön egyaránt ismételten hangot adott a köztudat annak az óhajtnak, hogy az egyházat in capite et membris reformálni kell. Mint a szép híves patakra a szarvas kívánczik: úgy óhajtoztak a lelkek az Isten ígéje után! És ez óhaj teljesülése nem is késhegett már sokáig. Minden jelenség arra mutatott, hogy közelg az idő teljessége. Németországban a kölni dominikanus Eckart († 1328) által kifejtett mystikus elmélet, továbbá a Kempis Tamás († 1471) építő íratái által élesztett gyakorlati kegyesség, valamint a Wycliffe és Husz ajkairól elhangzott evangéliomi igazságok, mindez a leghatározottabb visszhangra talált a kedélyekben, s Wessel († 1480), Wesel († 1481), Geiler († 1510) és hitbuzgó társaik a németeknél, a prófétai lelkű Savonarola († 1498) az olaszok közt, a közös élet testvérei pedig Hollandiában a Szentírás kétélű fegyverével ellenállásra és ostromra lelkesítették a keresztyén közvéleményt a pápaság sátáni uralma ellen. „Nincsen senki másban idvesség a Jézus Krisztuson kívül“ és „Az anyaszentegyházra nézve legfőbb tekintély a szentírás“, ez volt mindnyájoknak közös jelszavok s vezérlő elvök. A hittani téren küzdő emez elszánt hősköz csatlakoznak a tudományok fenkölt bajnokai, a humanisták, a kik a Petrarca († 1374) és Boccaccio († 1375) által inaugurált szellemben, főleg Konstantinápolynak a félhold uralma alá jutása (1453) óta, mint a klasszikus műveltség szövétnekhordozói, lelkesülten terjesztették a felvilágosodás, szabad gondolkodás és emberi művelődés eszméit szerteszét. Chrysoloras, Pletho, Bessarion görög humanisták nyomdokaiba lépve, ott látjuk mindjárt a római kuria közelében gróf Picus († 1494), Valla († 1456), Ficinus († 1499), Pomponatius († 1526) olasz tudósokat, aztán a római iga alatt nyögő németek között az első héber grammatikust Reuchlint († 1522), a német Demosthenest, Hutten Ulrikot († 1523) és az exegeta Erasmus Dezsőt († 1536). Ezek a középkor bölcsei, tanítói és a pirkadó hajnal előhírnökei, kik a vallási és nemzeti szabadság, az egyház és haza iránti lángoló szerelem, s a szépség, igazság örök eszméi által áthatva, az elméleti kutatás és iskoládsi böleselkedés korlátolt határait túlszárnyalva, a valódi gyakorlati élet terére lépnek, s megbombázva a római kuria elavult és roskadozó rendszerét: annak romjain előkészítették az evangéliomi reformáció fundamentumait. „Isten beszéde és a haza“! Ez a 16. századi reformáció alapdogmája.

És ez alapdogma megtestesítésének munkásai, azaz az evangéliomi igazság, lelkiismereti szabadság, hazai s nemzeti nagyság lelkes védelmezői sorában kitörülhetetlenül él a hős Zwingli, a tudós Luther és a lángeszű Kálvin neve!

* * *

Mélyen tisztelt Hallgatóság! A keresztyén egyház másfélezer éves életének kimagaslóbb tényeit, fény- és árnyoldalait, örömét és búját, harcát és győzedelmét kísérlettem meg főbb vonásokban lerajzolni ez alkalommal, a végett, hogy midőn a hittanszaki önképző társulat által rendezett eme kegyetes ünnepélyen, a reformáció remek alkotásaira és üdvös vívmányaira gondolunk, egyszersmind ama dicső emlékü reformátorok halántékait, az őket megillető babérral megkoszorúzzuk. A történelem tényekkel igazolja, hogy a mi e másfél-

ezer év viszontagságai közepett az igazság és szabadság győzedelmének biztos tudatát ébren tartotta, az nem más, mint az Irás! Ugy van; az Irás az az élő és ható és minden kétélű fegyvernél hathatósabb erő, mely az apostolokat és reformátorokat egyaránt, a szent és igaz ügy védelmére képessé tette; ez az a romolhatatlan drága kincs, melyet az apostolok és reformátorok az egyetemes emberiség köztulajdonává tettek; ez ama mennyei szövetség, mely napként világol a lelki világban s melynek fénye soha homályba nem borul. Ez az életnek és bölcseségnek kiapadhatatlan forrása, a melyből merítettek az apostolok a keresztyénség életének üde tavaszán; ez az a lelki kőszikla, a melyből esergedezett és folydogált az életnek ama kristálytisztá vize, a keresztyénség termékeny nyári időszakában is, melynek munkásai a reformátorok valának.

Ez az időszak nem tűnt még le; tart folytonosan és igen sokáig fog még tartani. A reformáció, melynek feladata az igazság diadaláért való küzdelem, még nem érte el az óhajtvá várt végezt. Nekünk is mindnyájunknak, főleg Önöknek hit-tanhallgató pályatársak, azokért a jogokért és igazakért kell folyvást küzdeni, a melyekért küzdöttek a reformátorok.

Sursum corda! Kövessük az igazság felkent fejedelmét Krisztust... Diadalmunk biztosítéka az Irás, mely meg nem hamisíthatik!

Dr. Erdős József.

Tárcza.

Két imádság és egy ének az ószövetségi apokryphus könyvekből.

(Vége.)

A második imádságot Azária és az éneket Anánia, Misáél és Azária mondták szintén Babylonban, csak hogy jóval később Manassé fogságánál, a 70 éves babyloni fogság idejében. Anánia, Misáél és Azária, vagy ismertebb néven (Dániel 1., 7.) Zsidrák, Misák és Abednegó a felállított bálványkép nem tisztelése miatt Nabugodonozor parancsából égő tüzes kemenczébe vettettek (Dániel 3., 21.) s ott kezdte el Azária (Abednegó) az alábbi imádságot, melynek bevégzése után hárman együtt énekelték az azt követő himnust. Ez imádság és ének Dániel 3., 23. után következnek.

Az imádság következőleg hangzik:

„Akkor Azária megállott a tüzes kemence közepében, megnyitotta száját és imádkozva így szólott:

Dicsértessél te Ur, atyáinknak Istene s a te neved hirdettessék és tiszteltessék örökké. Mert te igaz vagy mindazokban, a melyeket velünk cselekedtél. Minden te munkáid helyesek, és igaz az, a mit cselekszel és minden te ítéleted feddhetetlen. Méltán cselekszed mivelünk, hogy ilyen büntetéssel büntettél bennünket, melyet előbb nem hagytál ránk jönni s Jeruzsálemre, a mi atyáinknak szent városára. Igen, te méltán és helyesen cselekszel a mi bűneink miatt.

Mert mi vétkeztünk és gonoszságot cselekedtünk, azzal hogy eltértünk te tőled s mindenütt akarod ellen cselekedtünk és a te parancsolataidnak nem engedelmességtünk és nem tiszteltük azokat, hogy úgy cselekedtünk volna, a mint te nekünk parancsoltad a végre, hogy a mi dolgaink jól folyjanak. Azért méltán cselekedted te azt, hogy nem engedéd mindezt

reánk jönni s adtál minket a mi ellenségeinknek, az istentelen gonosz embereknek és az igazságtalan, az egész földön legkegyetlenebb királyoknak kezeibe.

És mi nem merjük a mi szánkat felnyitni, mert mi megvetettek és kigúnyoltak lettünk s te szolgáláidért és mindazokért, a kik téged félnék. De ne taszíts el minket, a te szent nevedért; ne bontsd fel a te szövetségedet és ne vond meg tőlünk könyörületeségedet, Ábrahámért, a te szeretett barátodért és a te szolgáláidért Izsákért, és Izraelért, a te szentédért, kinek megígérted, hogy az ő magvát megszorítod, mint az égnek csillagait és mint a tenger fővenyét.

Mert mi kisebbek lettünk minden pogányoknál s most a legmegvetettebbek vagyunk a földön, a mi bűneink miatt, mivel ime nincs nekünk már sem fejedelmünk, sem prófétánk, sem tanítónk, nincsen sem égő áldozatunk, sem naponkénti áldozatunk, sem étel áldozatunk, sem füstölő áldozatunk, és nincsenek nekünk városaink, hogy ott neked áldozhatnánk és kegyelmet találhatnánk. Hanem megszomorodott szívvel és bús lélekkel jövünk mi te hozzád, mintha hoznánk vadakból, barmokból és sok ezer kövér juhokból való égő áldozatot. Azért fogadd el most a mi áldozatunk és legyen kedves az neked. Mert te nem hagyhatod gyalázatra azokat, a kik te benned bíznak.

Azért teljes szívvel jövünk most ide és félelemmel keressük a te arczodat a végett, hogy ne hagyj minket a gyalázatra, hanem cselekedj velünk Uram! a te kegyelmed és a te nagy könyörületeséged szerint és szabadíts meg minket a te csudálatos tetteid szerint és szerezz tiszteletet a te nevednek; hogy szégyeljük el magukat mindazok, kik a te szolgáláidat kínozzák és essenek gyalázatba a te nagy hatalmad és erődd miatt, hogy az ő hatalmuk pusztuljon el, azért, hogy ebből meglássák, hogy te vagy az Ur, az egyedüli Isten, dicsőséges a föld felett!“

Az ének pedig így hangzik:

„Akkor elkezdett együtt ez a három ember énekelni, magasztalták s dicsérték Istent a kemenczében és mondának: Dicsőíttessél te Ur, Atyáinknak Istene, és hirdettessél és magasztaltassál fel mind örökké.

Dicsőíttessék a te fenséges szent neved, és hirdettessék és magasztaltassék fel mind örökké.

Dicsőíttessél te a szent fenséges templomodban, és hird. és mag. Dicsőíttessél te, a ki ülsz a Cherubimon és le látsz a mélységbe, és hird. és mag.

Dicsőíttessél te a te fenséges királyi székedben és hird. és mag. Dicsőíttessél te az ég boltozatán és hird. és mag.

Dicsőítsék az Urat minden ő munkái, hirdessék és magasztaltadják őt örökké.

Ti egek dicsőítsétek az Urat, hirdessétek és magasztaltadjátok örökké.

Ti angyalai az Urnak dics.

Minden vizek ott fenn az égen dics.

Minden seregei az Urnak; Nap és hold; Minden csillagok az égen; Eső és harmat; Minden szelek; Tűz és hévség; Dara és jégeső; Nappal és éjszaka; Világosság és sötétség; Jég és fagy; Dér és hó; Villám és fellegek dics.

A föld dicsérje az Urat, hirdesse és magasztaltadjátok őt örökké.

Hegyek és halmok dicsőítsétek az Urat, hird. és mag.

Minden a mi a földből nő, dicsőítse az Urat, hird. és mag.

Ti kútak dicsőítsétek az Urat, hird. és mag.

Tenger és vizáradat dicsőítsétek az Urat, hird. és mag.
Czethalak és minden, a mi a tengerben mozog, dics.

Minden madarak az ég alatt, dics.

Minden vadállat és barom dics.

Ti embereknek gyermekei dics.

Izrael dicsőitse az Urat, hirdesse és magasztalja őt örökké.

Ti az Urnak papjai dicsőítsétek, hird. és mag.

Ti az Ur szolgálói; Ti az igazak szellemei és lelkei; Ti szentek,
— melyek oly nyomorultak és búsak — Anánia, Azária,
Misáél dicsőítsétek az Urat, hirdessétek és magasztal-
játok őt örökké.

Mert megszabadított minket a pokolból és megsegített
minket a halál ellen. És kimentett minket az izzó kemenczéből
és a tűz közepében megtartott minket. Adjatok hálát az Urnak,
mert ő barátságos és az ő jóságát megőrzi örökké. Mindenek, a
kik az Urat félik: dicsőítsétek a minden Istenek Istenét,
hirdessétek és magasztaljátok őt, mert az ő jóságát megőrzi
örökké.

Közli

Sólyom Lajos,
ev. ref. segédlelkész.

Közügyeink.

A gyulavárii templomszentelés.

Valóságos diadalút volt azon utazás, mit kedves ősz
püspökünk a gyulavárii ref. új templom fölszentelése végett
a békés-bánati egyházmegye területén tett. És a mi fő, és an-
nak emlékét eltörölhetetlenné teszi, az, hogy nem fensőbb
rendelet, nem is a manapság annyira szokássá vált jubilálási
viszketeg, hanem a szív őszinte lelkesedése és ragaszkodása
tette neki azt diadalúttá. Láthatá szeretett püspökünk, hogy
népének szíve nyílt és egyenes, mint az Alföld végtelen róna-
sága, mely aranykalászkok tengeráldását nyújtja; érezhető,
hogy annak a szeretetnek nincs mása, melylyel azt fogadjuk
és fogadni tudjuk, a ki a miénk.

Főtiszteletű Kiss Áron püspök úr Gyománál lépett a
békés-bánati egyházmegye területére. Itt nagytt. Szabó Ján-
nos esperes fogadta és üdvözölte őt a traktus nevében meleg
hangon, melyből kisugárzott az öröm, hogy kedves főpásztorát
ez egyházmegye területén láthatja. Utána nt. Garzó Gyula
gyomai lelképásztor mondott üdvözlőt a gyomai ref. egyház
és presbyterium nevében. Itt egyszersmind mindkét üdvözlő
a püspök úr kíséretéhez esatlakozott s így folytatták az utat,
melyet Berélynél a berényiek, Békéscsaba mellett a béké-
siek szívélyes, meleg üdvözlője szakított meg.

Az impozáns fogadtatás pompája Gyulán tetőpontját
érte. Az indóházánál óriási intelligens közönség várta püspö-
künket. Ötven lovas legényből álló bandérium Dr. Ladics
László gyulai ügyvéd vezetése alatt, harminczhét díszbe öl-
tözött koszorús hajadon Puskás Zsuzsanna gyulai hajad-
on vezetése alatt emelték a menet díszét, fényét. Békésvár-
megye tiszti kara, Gyula város tiszti kara, a gyulai tűzoltó
egylet tiszti kara, a gör. kel. egyház három kiváló lelkésze
Biberea Péter, Bezsán József és Gubás Péter
mind ott voltak a tisztelgők sorában. A dobozi ref. egyház
küldöttsége nt. Kéri Kálmán dobozi lelkész vezetése alatt, va-
lamint Böszörményi Lajos szalontai lelkész szintén tiszteleg-
tek. Az üdvözlők sorát nt. Dombi Lajos gyulai lelkész

nyitotta meg, ki a teljes számban kivonult presbyterium élén
jelent meg, oldalán az ünnepi díszet öltött három segédlelkész-
szel. Utána Nagyságos Jancovics Pál, Békésvármegye alia-
pánja köszönté ősz püspökünket, a megye közönségének nevé-
ben üdvözölve őt, mint főként a magyar hamisítatlan aspirá-
ciók reprezentánsát. Majd Dutkai Béla, Gyula város pol-
gármestere intézett hozzá lelkes beszédet a város nevében,
azon óhajának adva kifejezést, vajha Gyula városa is vendé-
gélül kebelében üdvözölhetné a tiszántúli ref. egyházkerület
első pásztorát. A tűzoltó egylet nevében annak elnöke Dabay
János köszöntötte püspökünket, mit megelőzve Puskás
Zsuzsanna hajadon nyújtott át gyönyörű virágcsokort a
következő vers kíséretében:

„Hol áldást kíván annyi hó kebel,

A női szív ott hogy maradna el?!

Ünnepnap ez, mert eljött a „jó pásztor“,

Legyen mitőlünk üdvözölve százszor!“

És ez a jó pásztor mindenkinek külön feleletet adott
szívének szeretetével. Mindenki számára volt egy szelid, nyá-
jas szava, mi által a közönség szívét annyira megkapta, hogy
szinte hallók végig suhanni a sokaság ajkain a hozsánát:
„Áldott, a ki jött az Urnak nevében!“

Az indóházától a menet a bandériummal, koszorús lá-
nyokkal és kocsiknak tömérdek számával Gyulavárinak tar-
tott Gyulán keresztül, hol a róm. kath. templom körül a kath.
iskolás gyermekek az apácák vezetése alatt kivonulva
a püspök tiszteletére, mintegy jelezve a testvéries viszonyt,
melyben itt a két felekezet hívei élnek. Az útnak egész hosz-
szában az összes harangok zúgtak, református, katolikus és
gör.-keleti tornyokban egyaránt. A bandérium, a kocsik, a kö-
zönség jó része egészen a gyulavárii templomig kísérték. A
gy.-várii határban várakozott az ott szervezkedett bandérium
mintegy 30 tagból, élükön Keller Gyulával. Itt Gy.-vári
község nevében Kovér László főszolgabíró mondott üdvözlő-
t, míg a templom előtt a ref. presbyterium élén Bay József
gy.-várii lelkész lelkesen köszönté a főpásztorát, ki itt utazásá-
nak céljához ért. A helység közönsége elhalmozta a püspök
urat gyöngéd ragaszkodásának minden jeleivel. Este hatalmas
fáklyás zenével tisztelte meg, mikor is a gy.-várii olvasó-kör
nevében Bagoly Ferencz tanító intézett hozzá üdvözlő
beszédet. Ezzel a fogadtatás ünnepélye véget ért.

Másnap, 30-ikán tömérdek nép jelenléte mellett vette
kezdését az ünnepély. — A püspök kíséretében ott voltak: nt.
Szabó János esperes, Garzó Gyula gyomai lelkész,
Dombi Lajos gyulai, Tatár János szeghalmi, Kun
Béla vésztői, Böszörményi Lajos n.-szalontai, Bay
József gy.-várii, Asztalos Sándor csorvási, Nagy
Sándor ágyai, Nagy Károly kovácsházai ref. lelkészek,
több segédlelkész és igen sok világi notabilitás. Meglepően jól
esett az, hogy az ünnepélyen részt vett a gyulavarsándi róm.
kath. plébános és Veres József orosházi evang. lel-
kész is.

Az ünnepélyt főt. Kiss Áron püspök úr remek imádsága
nyitotta meg, mely könyekig meghatotta az ünneplő gyüleke-
zetet. Utána nt. Szabó János esperes mondott Esdr. V. 9.
11. alapján úgy alaki, mint tartalmi tekintetben remek egy-
házi beszédet, fölmutatván Isten fiait a templomban és a temp-
lomot Istennek fiaiban.

Azután nt. Garzó Gyula mondott a szív mélyére ható
úrvacsorai agendát, melyben az ároni imádság és jánosi

beszéd után Jézussal való benső egyesülésre hívta fel a híveket. — Az úrvacsoraosztásnál nt. Kun Béla vésztői lelkész segédkezett, mire nagy szükség volt, mert 1400-an vették fel a sákramentomot. Úrvacsoraosztás után nt. Tatár János szeghalmi lelkész keresztelt meg négy kisdedit, nt. Dombi Lajos gyulai lelkész pedig összeeskettett két ifjú párt; beszédek megragadó, mély hatást gyakoroltak ez ünneplő gyülekezetre. A templomba be nem fért nagyszámú közönségnek Nagy Károly kovácsházai lelkész mondott az ünnepélyes órához méltó beszédet.

A szertartást befejezte Bay József várii lelkész gyönyörű imádsága, melyet a gyülekezet áhítattal hallgatott s rebegett együtt az imádkozóval. Az egyes pontok között a gyülekezet harsogott fölemelő dallamokat Csete tanító vezetése alatt.

Ünnepély után a volt várii lelkész Ecsedi sírkövére leplezték le, hol nt. Szabó János esperes mondott imádságot s a hol a püspök úr szintén megjelent.

Mindezek után a községházában díszbéd következett, hol számos szellemes felköszöntő fűszerezte késő éjjelig a társaságot. Részt vettek Veres József orosházai evang. lelkész és orsz. képviselő, Gyuláról nagy számmal minden állású, vallású egyének, férfiak és nők; megyei, városi tisztviselők, a gyulai ref. presbyterium testületileg, katonatisztek, polgárok stb.

A püspök úr Váriból másnap reggel 8 órakor indult vissza Gyulára. Szívélyesen vett búcsút tőlünk. Bandérium és nagyszámú kocsis kísérte a gyulai parochia elé, hol a gyulai egyház nevében Dombi Lajos ref. lelkész üdvözölte meleg vendégszeretettel. A püspök a hívek óhajására reggel 9 órakor imádságot mondott a gyulai reformátusok 100 éves templomában, mely ez alkalommal zsúfolásig megtelt.

Istentisztelet után a vendégszerető ref. lelkészi lakáson barátságos villás reggeli volt, melynek végeztével a fent említett factorok kíséretében szeretett püspökünk vonatra szállott. De az ünnepek még nem értek véget.

Berénybe érve, a község nevében a jegyző mondott üdvözlőt nagyszámú sokaság előtt, mely úgy nőtt, mint a lava, mire a püspök a templom elé ért, hol iskolás gyermekek sorai várták, valamint a presbyterium, melynek élén Illyés Endre berényi lelkész üdvözölte. Megelőzőleg Kálmán Farkas gyomai lelkész köszönté, valamint ugyanitt üdvözölték beszéddel id. Jeszenszky Károly, Dax György és ifj. Jeszenszky Károly evang. lelkészek is.

Ebéd után Tarcsáról bandérium érkezett nagyszámú kocsival, melyeknek kíséretében püspökünk Szabó János esperes vendégszerető házához ment Tarcsára. Itt szintén koszorús lányok s nagyszámú sokaság fogadta, s a presbyterium élén nt. Szabó János esperes mondott beszédet úgy az egyház, mint a község nevében. Este bankett volt, hol a vésztői egyház és község nevében nt. Kun Béla ref. lelkész és a községi bíró is megjelent, üdvözölvén a szeretett főpásztort. A bankett majdnem reggelig tartott.

Kedden az út vissza Berénybe, a vasúthoz, a megelőző napi ünnepi dísz mellett történt, hol püspökünk elhagyta ezen egyházmegyei útját, melyre igazán rá lehet mondani, hogy virágvasárnapi út volt.

Természetes, hogy az ünnepek külső sikereiért nagy elismerés illeti a világi tisztviselői karokat, a gy.-várii gróf Almási uradalmat s mindazon factorokat, kik sem időt, sem

fáradságot, sem anyagi áldozatot nem sajnáltak azon czélért, hogy püspökünk a mi otthonunkban jól érezze magát. Vezérelje az Isten szeretett főpásztorunkat az ő megáldó, hatalmas jobbajával!

Békésmegyei.

Irodalom.

A magyar országgyűlések Vallásügyi Tárgyalásai. Irta Zsilinszky Mihály. III. kötet 1647—1687. Budapest, 1893. n. 8-r. 574 l. Bolti ára 4 frt. A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság kiadványa. Egyháztörténelmi monographia.

(Folytatás.)

A vasvári béke, mit a bécsi kormány alkotmányértéssel kötött a törökkel (1664), a magyar nemzet ősi jogai és befolyása ellen irányult, még inkább az evangélikusok ellen. — Ujabb vérszemmél mozogtak a jézsuiták, 1662 után 3 év alatt 10,000 lelket térítettek a római egyházba; ott volt mellettük Báthori Zsófia is, ki mellőzte anyósa, a nagylelkű Lórántfi Zsuzsánna végrendeletét, s a fejedelmi adományokat mindenütt elvonta, a s.-pataki iskolát koldussá és bujdosóvá tette. Hétszer írtak fel e sértés ellen a rendek eredménytelenül. Maguk a katolikus nagy hazafiak gondolkodtak a nemzet jogai megmentésén, e gondoskodás „összeesküvés“-nek nézetett, s a római jézsuita generalis ösztönözte a bécsi kormányt a lázadók ellen keményen fellépni. A Nádasdi-Vesselényi-féle u. n. összeesküvés fejei elfogattak, s bár e szövetség katholikus mű és kezdemény volt, fejei is azok voltak, a mozgalomra protestáns lázadás bélyegét nyomták, oda fenn felhasználták a protestánsok kiirtására és az alkotmány felfüggesztésére.

Szelepcsényi primás sürgetésére nevezte ki a király a löcsei bizottságot, Rottal elnöklete alatt, a békételenek megbüntetésére (1670. aug. 18 óta). Mivel a vármegyék országgyűlést sürgettek s így Rottal nem boldogult, az udvar áttette a löcsei commissiót Pozsonyba, itt aztán a kikutatott bűnösök elítélésére külön törvényszéket állítottak fel, s ez lett a híres „delegatum judicium“, ennek elnöke is Rottal lett. Tagja lett ennek Szelepcsényi, a primás is, ki oly öre és támasza volt az alkotmánynak, hogy helyeselte az országgyűlés mellőzését, s a bécsujhelyi, tehát országon kívüli másik ítélő szék felállítását. A hazai jog csorbulhat, csak a catholicismus diadalmaskodjék. Összeült csakugyan a „delegatum judicium“ 1671 jan. 2. és egyenesen a protestánsok ellen fordult; elkövetkezett Magyarország történelmében a „legsötétebb korszak“, a gyász évtized. Templomaink, kollégiumaink rendre foglaltattak el. Ampringen János — a német rend nagymestere — új kormányzóul kineveztetett, s e törvénytelen kormányban a primás is elfogadta a tanácsosi állást. Kérdjük: ekkor is támasza volt-e az annyira hazafiasnak kiáltott magyar klérus az ország alkotmányának? A „vértettek uralma“ beköszöntött 1673—74-ben, szomorú tanúbizonyosság lelkéseinknek és tanítóinknak bebörtönöztetése és gályarabságba hurcoltatása. — A saját hazájukban bujdosóvá lettek fegyvert ragadtak, ezek ellen a kegyetlen német hadak működtek. Kobb Frigyes német tábornok „kerékbe törtette, nyársalta, süttette és elevenen nyúzatta“ az elfogott bujdosókat. Spankau és ennek 1675. lett halála után gróf Strafsoldo Károly rémei lettek az országnak. Fegyveres térítésokről Szelepcsényi primás és Bársony János püspök dicsekedve tesznek jelentést X. Kelemen pápának, hogy 70 ezer lelket tettek katholikussá.

A türelem elfogyását jelzi az elkeseredettek eme kifakadása: „inkább veszzen el az ország, mintsem a németek rab-szolgája legyen“ (396 l.). Hogy a magyarok ellen a német tanácsosok mellett magok a magyarok is dühöngtek, szomorú tanúja Bársony György egri püspök tanácsa és terve, mit halála (1678) előtt terjesztett Lipót királyhoz. Ő az egész zavart úgy tüntette fel, mint a protestánsok pártütését a katolikusok ellen, felhívja a királyt, hogy száműzze és írta ki az eretnek felségsértőket. A váci püspök azonban ezidőben tanácsot adott. A Tökölyi Imre felkelése kissé meggondolóbba tette az udvart. Most már maga a primás is (Szelepesényi) jónak látta a törvényes lépést, az országgyűlés egybehívását ajánlani. De ez a kényszer nyomása és nem igazi hazafiság kifolyása volt nála . . . 19 év óta nem tartatott országgyűlés. A kalocsai püspök még ekkor is ellenezte az országgyűlés egybehívását. A nádorjelölt tanácskozáson kimondták: „most már egy kálvinista mágnás sines Magyarországon“ (408 l.)

Balogh Ferencz,
hittanár.

(Folyt. köv.)

A Pallas Nagy Lexikona előrajzát mellékeljük lapunk mult heti számához. Mikor ezt az előrajzot olvasóink figyelmébe ajánljuk, mi is szükségesnek tartjuk néhány szót elmondani erről a nagy munkáról, melynek megjelenése kétségenkívül a legkimagaslóbb irodalmi esemény hazánkban a letűnő század utolsó éveiben. Magyarországra körülbelül hatvanezer idegen nyelvű lexikont hoztak be eddigelé a külföldről s körülbelül negyedrészt annyi encyklopedia fordult meg a közönség kezén. A magyar lexikonokról nem szólnak, ezek sok jóakarattal, törekvéssel és hazafiasan csinált könyvek, melyek azonban már keletkezésük idején se lehettek teljesen megfelelőek, egyrészt, mert két-három ember állította össze azokat, a kik természetszerűen nem lehettek az összes tudományok magiszterei, s minden törekvés és buzgóság mellett se teremthettek teljesen kielégítő munkát, másrészt, mert ezek a lexikonok sokkal szerényebb és igénytelenebb eszközökkel, sokkal kisebb tőkével és áldozatokkal csinálódtak, semhogy mindent, a mit a modern tudás felőlel, egybegyűjthettek volna. De lettek legyen ezek a művek a tökéletesség mintaképei, akkor sem felelhetnének meg ma a jogosan támasztható igényeknek. A gőz és a villám korát érzük, a fin de siècle tudása a gőz és a villám sebességével gyarapodik, fejlődik, tökéletesül. A mi egy évtizeddel ezelőtt még a lexikális tudás teljessége volt, az ma már elavult, túlhaladott dolog; az ma már csak történelmi adat a tudáshoz, de legkevésbé sem tudomány. Az idegen nyelvű lexikonok pedig — nagyobbára németek — nem ebbe az országba valók. Nem a kívülről gyakorta emlegetett „magyar chauvinizmus“ mondatja ezt velünk, hanem igenis a külföld chauvinizmusa. A német lexikonok nemesak azért ártalmasak ebben az országban, mert az idegen nyelv kultuszát hozzák be, hanem ide plántálják az idegen szellemet is. A tudomány sohase olyan hozzáférhető idegen nyelven, mint a hazain: sohase olyan közvetlen; sohase keltheti bennünk azokat a pontos képeket: sohase simul olyan közel a mi gondolatvilágunkhoz, hogy a teljes megértés, a határozott tudás jár-hasson a nyomában. De ez még csak a kisebbik hiba. Nagyobb hiba, hogy az az idegen munka nemesak nem tud, hanem nem is akar olyan lenni, hogy a mi jogos igényeinket kielégítse. A miért mi lelkesedünk, az őt nem hevíti; a mi a mi szívünkhez

közel áll, az neki idegen; a mi a mi nemzetünknek életérdek, ott ő hidegen megy tovább, ügyet se vetve rá. Alig törődnek azzal, a mi tisztán magyar, a mi nekünk legfőbb és legfontosabb, s ha talán nem is egészen rosszakarat, de legalább is kevésbevevés, nem-törődés vezeti a tollát, ha kényszerűségből velünk foglalkozik. A legkisebb német falu jobban érdeklí, mint akármelyik vármegyénk; a legapróbb germanista közelebb áll szívéhez, mint a mi nemzeti nagyjaink. A Pallas Nagy Lexikona — mint a prospektuson olvasható fényes névsor mutatja — összegyűjtötte a legkiválóbb szakférfiakat, a kik eddig is ápolói és terjesztői voltak a tudománynak és kiválóképen a magyar tudománynak, hogy velök írassa meg az összes ismeretek encyklopoediáját. Ez a száznolecvan jól ismert név kezesség a mellett, hogy a mit csak elért a modern tudás, akár az elvont, akár a gyakorlati tudományok terén, azt mind felöleli a nagy mű, mely a kezökből kikerül. A közélet nem adhat fel olyan kérdést, minőre e kiváló tudósok csoportja előre meg ne adta legyen a választ. S a mit a szó érthetővé tesz, azt még több mint 2000 szövegrajz, 240 fametszetű melléklet, 170 térkép, 64 színes nyomású képmelléklet hozza közelebb a képzelethez. S ezek a képek, a rajzoló és festőművészet kiváló alkotásai, csekély kivétellel, mind idehaza készültek, a legkiválóbb magyar műintézetekben. Nemesak magyarázzák ezek a szöveget, hanem megadják fénylő bizonyítékát annak is, hogy a magyar művészet és a magyar ipar teljesen lépést tartott a külföldivel, s talán nem egy tekintetben előtte is jár. 13,000 sűrűen telenyomatott oldal lesz a nagy munka. — S a „Pallas“ irodalmi és nyomdai részvénytársaság olyan gondnal és műízléssel állítja ki a 16 kötetes művet, a hogy ilyen terjedelmű magyar munkát még nem állítottak ki. Külön e célra készült, teljesen famentes papírt használnak a Lexikonhoz, tehát olyan papírt, a mely soha meg nem sárgul. A nyomtatáshoz egyenest erre a célra öntött, teljesen új, kiválóan szép metszésű betűket használnak, hogy ne csak a szellemi tartalom legyen kiváló, hanem az egyúttal a szemet gyönyörködtető formában kerüljön a magyar olvasóközönség elé. Az előfizetés feltételeire, valamint minden egyéb felmerülhető kérdésre vonatkozólag útalunk a László Albert helybeli könyvkereskedő által lapunk mult számához mellékelte prospektusra, a mely közli a munkatársak névsorát s felsorolja a műhöz esatolandó mellékletek címzeit is. — A fentebbiekhez még annyit óhajtunk esatolni részünkről, hogy a szerkesztő, Dr. Bokor József, egyetemi m. tanár teljes sulyt óhajtott fordítani a protestáns theológiára, levén maga is korábban a sárospataki főiskola tanára, s a Nagy Lexikonban e szakot Balogh Ferencz, Csiky Lajos, Dr. Erdős József, Dr. Szabó Aladár, Zoványi Jenő és Hörk József képviselik és írják.

Különfélék.

Felhívás Protestáns egyházunk híveihez, különösen lelkeszi karunkhoz. Tisztelettel és teljes bizalommal kérem prot. lapszerkesztő-társaimat, legyenek szívesek lapjaikba átvenni következő felhívásomat: Miután néhai Révész Bálint püspök irodalmi hagyatékából két kötetre menő imádságot már kiadtam, a sajtó alatt levő harmadik kötetben már orációi s halotti egyházi beszédei kiadásához kezdettem, s ezen kötet jövő hó első felében minden-

esetre meg fog jelenni. A jövő év folyamán pedig ünnepi, alkalmi és közönséges vasárnapi egyházi beszédeit fogom sajtó alá rendezni. Hogy módot és alkalmat nyujtsak azoknak, kik a megboldogult püspök halotti imádságait nem rendelték meg, de összes kiadandó beszédeit bírni óhajtják, — hogy alkalmat nyujtsak közelebb megjelenendő orációi és halotti egyházi beszédei előfizetési áron megszerzésére is, tudatom, hogy ezen harmadik kötetre is készséggel elfogadom, sőt kérem a nevemre czimzendő előfizetést. Néh. Révész Bálint halotti beszédei semmivel sem állanak utána imádságainak: egy tiszta érzelmekben megszentelt keresztyén szív ömledézései azok is. Az egy kötet előfizetési ára 2 frt. Debreczen, 1892. nov. 12. Csiky Lajos, theol. akad. tanár.

Miklóssy Mózes. A debreczeni főiskola egy nagy jólétét veszítette el f. hó 6-án Miklóssy Mózes ügyvéd és Debreczen városi bizottsági tag személyében. A megboldogult született 1813-ban Géresen, Szatmármegyében. Iskoláit Debreczenben végezte. Ügyvédkedett N.-Károlyban, majd 1868 óta városunkban élt, szerzett vagyonából. Nyolcz évig főiskolánk gazdasági tanácsának is tagja volt. Melegen érdeklődvén a tanügy iránt s mert gyermekei sem maradtak, tekintélyes vagyonának mintegy $\frac{2}{3}$ -át rokonaira, $\frac{1}{3}$ -át pedig főiskolánkra hagyta. A megboldogult ugyanis 30,000 frtot hagyományozott 1892. aug. 21-én kelt, sajátkezűleg írott alapítólévelében a debreczeni főiskolának. Az alapítvány az Ondódon fekvő, két tagra osztott, jó karban tartott, gazdasági épületekkel felszerelt 17 nyilas, vagyis 96 katasztrális hold földbe van befektetve, a melynek évi hasznobére ezidőszertint 1750 frt. — Az alapítvány gondozását minden időkbén a debreczeni ev. ref. főiskola gazdasági tanácsára bizza, s meghagyja, hogy „Miklóssy Mózes ügyvéd alapítványa“ név alatt kezeltesék. A tiszta jövedelem egyhatod része mindenkor a főiskolát illeti; a többi pedig az ő rokonságához tartozó tanulók ösztöndíjazására fordíttassék. Ha pedig rokonai ninesenek tanulópályán, akkor a tiszta jövedelem $\frac{2}{3}$ -ad része a kollegiumé, $\frac{1}{3}$ -ad részéből pedig 100 frtos ösztöndíjak alakíttassanak, s ezek fele része szegény jeles tanulók, másik fele része pedig vagyontalan árvák segélyezésére fordíttassék. A megboldogult alapítványának teljes értékét felülbecsülik 40,000 frton. Temetése f. hó 8-án d. u. 2 órakor történt. Koporsójára a főiskola díszes cserkoszorút küldött s a temetésen megjelent az egész tanárkar, és a négy alsó gymn. osztályt kivéve az egész főisk. ifjúság. A főiskolai énekkar zengett gyászdalokat a háznál, a Czegléd-utczai templomban, hol Könyves Tóth Kálmán lelkész úr mondott imádságot és orációt, valamint a temetőben is, hol meg Dr. Erdős József akadémiai igazgató mondott sírbeszédet, melyet is egész terjedelmében ide ígatunk. „Mielőtt elhangzanék az utolsó gyászdal is, hogy aztán a sírhant boruljon e drága hamvakra: hadd szólaljon meg itt a válás végperczében az az intézet is, melynek javáért az elköltözött nemes tanügybarát, szíve utolsó dobbanásáig élt és lelkesült. Igen; a megboldogult egyike volt azoknak a fenkölt gondolkozású keresztyéneknek, kiknek vezérlő elvök és fővagyódásuk az, hogy a vallás és a haza nagy czéljait előmozdítsák és ez által a közmívelődést, tudományt és humanismust győzelemre juttassák. E végből szent elhatározással, önzetlen

törekvéssel és tudatos állhatatossággal annak a szép eszmének élt, hogy a debreczeni főiskola részére, Istentől nyert javaiból olyan alapítványt gyűjtsön és hagyjon maga után, a mely hosszú időközön keresztül mind a nemzedékekre, mind a köztársadalomra nézve áldásos és gyümölcsöző legyen. Így élt tehát és így cselekedett, mert mint a nevelés- és oktatásügy buzgó pártfogója, jól tudta, hogy Isten és a haza iránt tartozó kötelességét fogja betölteni akkor, ha a vallás és honszeretet eme veteményes kertjének, százados főiskolánknak fejlődését legjobb tehetségei szerint elősegíteni törekszik. Méltán illette meg annakokáért az általános becsültetés életében és méltán illette meg az elismerés cserkoszorúja most halála után, midőn sóiét ravatalát a tisztelet, hála és kegyelet érzelmeivel eltelve álljuk körül, hogy tőle úgy is, mint az alma mater egykori hű és hálás növendékétől, búcsút vegyünk. Ennyi az, mit ezúttal teszünk. Nem dicsőítjük azért puritán jellemedet, egyszerű lényedet, nagyratörő czélzataidat s életelveidet: hiszen úgy is uinden jó cselekedet és minden önzetlen munkás önönmagában bírja boldogító jutalmát, s kinek szívet az elvett jókért, Isten iránt való igazi hála- és örömméret hatja át: az önzetlenül munkálja a mások javát is. De buzdító példaul magunk elé rajzoljuk életedet, mint a ki a szép és jó, az igaz és szent czélok sikeréért fáradoztál a hosszú pályán, melynek nyomain oly sok áldás fakadt. Bizonyára nines is drágább kincs e földön, mint a jól folytatott élet tiszta öntudata s az utókor áldó kegyellete! Ninesen itten szentebb czél a halandóra nézve, mint a közboldogság munkálása s a jók elismerése. Nem lehet szívednek nemesebb öröme, óh föld vándora, mint ha pályád végén, megpihenni térvén, ekképen szólhatsz: „Uram! benned bíztam, a te igazságodban jártam, azért nem tántorgok“. Ilyen becses, ilyen boldogító, ilyen örömteljes életet élt a mi keresztyén társunk. Am mohosuljon be hát nyugalomra szálló por-sátora fölött a sírhalom: munkás életének nyoma nem vész el soha, a míg fennáll az evangéliom és haza erős bástyájaként főiskolánk! És most nyugvó porodban is áldunk, ki hív voltál mind halálig, mert szeretted embertársaidat s a közjóra szentelted javaid legjavát. Áldott vala életed: áldott leend emlékezeted!“

A mi otthonunk. Dr. Masznyik Endre és Stomp László ág. hitv. evang. theol. tanárok szerkesztésében Pozsonyban megjelent ez evang. prot. társadalmi és családí hetilap I. évfolyam 1-ső száma október 31-én, a következő tartalommal: 1. Beköszöntő (képpel). A szerkesztőktől. 2. Üdvözllet. Sántha Károlytól. 3. A reformáció ünnepén. Thomay Józseftől. 4. A Hit. —p—ó—tól. 5. Hűség a kötelességben. Wéber Samutól. 6. A lourdesi csoda. Gideontól. 7. Pozsonyi diakonissa-intézetünk. Ébner Gusztávtól. 8. Morzsák az élet kenyereből. 9. Az ekklézsia humora. Parsy Andortól. 10. Hírek. E számot a szerkesztőség a következő sorok kíséretében küldte szét: Ezen számot mutatványkép megküldöttük olyanoknak is, a kik lapunkra eddig még elő nem fizettek. Lássák, olvassák s ha méltónak találják a pártolára, tartsák is meg, — ellenkező esetben pedig kérjük: küldjék vissza minélelőbb, hogy az ezentúl nyomatandó példányok száma iránt idejekorán tájékozódhassunk. S megszívlelésül legyen különösen hozzájuk intézve ez a Kérő szó. Kedves Testvérek! Midőn „A mi otthonunk“ ezen első számát néktek mutatványképen megküldjük, hiszszük és reményljük, hogy ti, megértve a kor intő szavát s méltányolva a nemes czélt, melyet magunk elé tűztünk, s melynek még szeptember havában kibocsátott felhívá-

sunkban — úgy véljük — elég érthetően kifejezést adtunk, — otthontok s szívetek ajtait nem zárjátok be mi előttünk, hanem mindenkor szívesen látott vendég gyanánt fogadtok. — Gondoljátok meg, hogy nem önös érdek, nem hiú dicsőség avagy rút nyereség vágya vezérel, hanem az Ur szerelme emészt minket. Titeket keresünk és nem azt, a mi titek (II. Kor. 12., 14.). Megjelentünk, hogy „A mi otthonunk“-kal a ti otthontokban drága hitünknek oltárt emelve, azon az evangyéliomhoz hű magyar protestáns szívek és elmék közös szellemi áldozatát időnként bemutassuk Istenünknek, — neki dicsőségére, nekünk pedig mindnyájunknak lelki örömeinkre és épülésünkre. S Istennek légyen hála! — az áldozók kicsiny serege napról-napra növekszik. Szellemi munkásokban nincs hiány, Iróink színe-java lelkesen csatlakozott hozzánk. S dicsőkedve mondhatjuk, hogy közöttük ev. ref. testvéreink is szép számmal vannak már is képviselve. Hanem kedves Testvérek! hogy „A mi otthonunk“ boldoguljon s azzá legyen, a mivé mi tenni óhajtjuk, oda nemesak szellemi, hanem hathatós anyagi támogatás is szükséges. És ezt mi ti tőletek várjuk. Nem ingyen, — mi közlünk veletek szellemi jókat. Látva a mi anyaszentegyházunkat kívülről és belülről is fenyegető veszedelmet, egyik kezünkben a karddal, másikban a vakolóval, ajkunkon pedig Isten hamisítatlan Igéjével építünk evangyéliomhoz hű protestáns családaink számára egy oly otthont, melyben minden hívő, rang-, kor- s nemkülönbség nélkül, megtalálhatja a maga lelki táplálékát; szerkesztünk lapot, melyben hétről-hétre — a mint csak terünk engedi — adunk: 1. Irányezikket, mikben a keresztyén, közelebb a hazai ker. társadalom mozgalmait, főként a protestantismus és ultramontanismus küzdelmeit és törekvéseit s ev. egyházunk égető kérdéseit elvi szempontból, tárgyilagosan, közönségesen érthető nyelven megbeszéljük; 2. Irástanulmányokat, mikben a szent biblia egyik-másik szép részletét eszméltető s népies alakban fejtegetjük; 3. Elbeszéléseket egyházunk multjából vagy a jelen életből merítve, de mindenkor vallás-erkölcsi célzattal, építő modorban feldolgozva; 4. Életrajzokat (lehetőleg képpel illusztrálva), hogy kiváló jeleseink (férfiak és nők) áldott munkáját megismerve, őket tisztelni tanuljuk s példájuk követésére buzdulunk. 5. Vallásos költeményeket, énekeket, könyvismertetéseket, apróbb, komoly s vidám történetkéket. 6. Ezenkívül folyton figyelemmel kísérjük az egyházi élet körén belül folyó u. n. belmissiói munkásságot s magunk is megteszünk mindent annak szolgálatában. Hát kik ennyi lelki jóval óhajtának néktek kedveskedni, ne vonjátok meg azoktól ti sem a ti anyagi javaitoknak közlését, — nem ők, hanem maga a jó és közügy miatt (I. Kor. 9., 11.). Sion népe! Protestáns hívek! Ne forduljatok el tőlünk. Támogassátok ezt a kis lapocskát, „A mi otthonunkat“, hisz az tulajdonkép a ti otthontok akar lenni. Tegye meg érdekében kiki, a mit tehet, terjeszsze hatáskörében, ismerősei, jó barátai, rokoni között. Hiszen, ha jó az ügy, melyben fáradsunk (s olyannak ismerte el már is a közvélemény): hűtlenség, szegény volna azt közöny s részvétlenség miatt bukni hagyni. Mi bízunk bennetek, hogy elbukni nem hagytok, bízunk különösen buzgó lelkipásztorainkban, a kik első sorban hivatvák nekünk segédkezet nyújtani, amint hogy mi is tulajdonkép az ő segítségükre sietünk. Vállat a vállhoz tehát Testvérek! építsük közös erővel a mi otthonunkat. — „A mi ott-

honunk“ megjelen minden Vasárnap 1 vagy 1 és 1/2 íven, színes borítékban, időnként jeleseink arczképeivel is illusztrálva s előfizetési ára: egész évre 4 frt (8 korona), félévre 2 frt (4 korona), negyedévre 1 frt (2 korona), 1 óra 35 kr (70 fillér), egyes szám 10 kr (20 fillér). Kiadó s szerkesztői hivatal, hová a lapnak úgy anyagi, mint szellemi részét illető minden küldemény címzendő: Pozsony, Temető-utca 3. A borítékon mindennemű — lapunk szelleméhez nem méltatlan — hirdetések is közlünk. Hirdetési díjak: egy teljes oldalért (2 hasáb) 8 frt, féloldalért 4 frt, negyedoldalért 2 frt s a törvényes bélyegilletmény. A hirdetési díjak — utólagos kellemetlenségek kikerülése miatt — mindenkor előre fizetendőek. — Ajánljuk e jónak ígérkező lapot olvasóink, protestáns s közelebbről református családainknak is szíves támogatásába.

Melléklet. Jelen számunkhoz mellékelve küldjük szét a következő, debreczeni főiskolánk jövő fejlődésével szoros kapcsolatban álló munkálatot: „A debreczeni ev. reform. főiskola szellemi s anyagi ügyeinek átvizsgálásával megbízott egyházkerületi küldöttségnek Jelentése a debreczeni főiskolával kapcsolatosan szervezendő bölcsészeti fakultás ügyében, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűléséhez“. — Ajánljuk komoly megszívlelésre.

Szerk. posta. L. I. Sz.-Dob. A „kamat“-ot köszönöm. Közpénztárunkba helyeztem. De kérem majd a tőkét is. — J. L. Békés. Köszönöm. Sort fogok rá keríteni. — T. L. Ny.-Meggyes. Jövő számban jönni fog. — K. B. Keér. Most még nem tudtam neki helyet szorítani. Majd egy hét múlva. — K. T. L. Tárkány. Jönni fog, de türelmet kérek. — M. Gy. Budapest. Köszönet a pompás cikkért. Talán már legközelebb. — Az aranyos-medgyesi templomszentelésről elkésve még egy tudósítás érkezett. Nem levén benne új adatok, köszönettel vettem bár, félre kellett tennem.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **CSIKY LAJOS.**

HIRDETÉS.

Prot. egyh. irodalmi ujdonságok.

Kócai Lajos

könyvkiadóhivatalában (Budapest IV. Károly-utca 1. sz.) megjelent s kapható:

Néhai *Révész Bálint*. Halotti imádságok, sajtó alá rendezte Csiky Lajos. I. kötet. Ára fűzve 2 frt 50 kr. Díszes vászonkötésben 3 frt. (Bérmertve 20 krral több).

Kenessey Béla. Keresztyén tanítások. (Egy ciklus egyházi beszéd). Ára fűzve 1 frt 20 kr. (Bérmertve 10 krral több).

A nt. lelkész urak figyelmébe ajánlom újabban kiadott *prot. egyházi irod. jegyzékemet*, melyet kívánatra azonnal megküldök. 3—3